

Μηνιαία μαθητική εφημερίδα
των μαθητών του Δημοτικού Σχολείου
και Νηπιαγωγείου Ριζού
Τηλέφωνο Σχολείου 2381071209
dim-rizou.pel.sch.gr
e-mail: mail@dim-rizou.pel.sch.gr

Έτος 17^ο
Απρίλιος 2013
Αριθμός Φύλλου 139
Ευρώ 1

Μαθητικός Λόγος

2008: ΕΠΑΙΝΟΣ από το Ίδρυμα Μπότσοη για την 11η τή συνεχή έκδοση και την ποκιλία της ύλης μας

«Οι ιππότες της τηγανητής πατάτας» (Σελ. 3)

Στο Λαογραφικό Εθνολογικό Μουσείο Έδεσσας (Σελ. 4)

«Πρόσωπα και γεγονότα της απελευθέρωσης» (Σελ. 5)

Επιτραπέζια παιχνίδια (Σελ. 15)

ΛΙΑΒΑΣΤΕ ΣΗΜΕΡΑ

ΣΕΛ. 2: Σας αρέσει αυτό το σχολείο; **ΣΕΛ. 3:** ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΤΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ ΜΑΣ: Νηπιαγωγείο: Λουλούδια – Εκπαιδευτική επίσκεψη στην Έδεσσα: «Οι ιππότες της τηγανητής πατάτας» **ΣΕΛ. 4:** Στο Λαογραφικό Εθνολογικό Μουσείο Έδεσσας **ΣΕΛ. 5:** Έκθεση «Τα πρόσωπα και τα γεγονότα της απελευθέρωσης – Α' ΤΑΞΗ: Ημέρολόγιο **ΣΕΛ. 6 – 7:** Β' ΤΑΞΗ: Τι γιορτάζουμε το Πάσχα; **ΣΕΛ. 8:** Β' ΤΑΞΗ: Ήθη και έθιμα για το Πάσχα **ΣΕΛ. 9 – 10:** Δ' ΤΑΞΗ: Ζώα που κινδυνεύουν να εξαφανιστούν **ΣΕΛ. 11 – 13:** Ε' ΤΑΞΗ: Απειλούμενα είδη στην Ελλάδα ... και σ' όλο τον κόσμο **ΣΕΛ. 13:** ΣΤ' ΤΑΞΗ: Έρευνα: Ποιο κατοικίδιο προτιμάτε; **ΣΕΛ. 14:** ΣΤ' ΤΑΞΗ: Πριν αγοράσετε ένα κατοικίδιο, σκευτείτε το δύο φορές, γιατί... Μωαμεθανισμός **ΣΕΛ. 15:** Ε' και ΣΤ' ΤΑΞΗ: Επιτραπέζια παιχνίδια **ΣΕΛ. 16:** Ε' ΤΑΞΗ: Ποπ μουσική - ΣΤ' ΤΑΞΗ: ΘΡΗΣΚΕΙΕΣ: Οι μάρτυρες του Ιεχωβά **ΣΕΛ. 17:** ΜΕΓΑΛΑ ΕΡΓΑ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ: Μάτσου Πίτσου - ΜΥΘΟΙ ΣΤΑ ΠΟΝΤΙΑΚΑ: Ο ασλάντς, ο λόκον κι ο αλεπόν **ΣΕΛ. 17:** Ο ύρκον, ο λόκον κι ο αλεπόν **ΣΕΛ. 18:** Γιατί το λέμε; - Το παιχνιδοπαραμύθι της Ειρήνης **ΣΕΛ. 19 – 20:** Διασκεδάστε μαθαίνοντας

ΣΑΣ ΑΡΕΣΕΙ ΑΥΤΟ ΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ;

Σας αρέσει ένα σχολείο στο οποίο κάθε που βρέχει:

- πρέπει να κρατάς ομπρέλα μέσα στις αίθουσες;
- πρέπει να κρατάς τη μύτη σου από τη δυσοσμία λόγω της υγρασίας και της μούχλας;
- κινδυνεύεις να σου πέσουν ασβέστες και σοβάδες στο κεφάλι;

Σας αρέσει ένα σχολείο του οποίου οι τοίχοι, οι τουαλέτες και οι πόρτες χρησιμοποιούνται από κάποιους για να εκφράζουν τις «καλλιτεχνικές τους ανησυχίες»;

Σας αρέσει ένα σχολείο το οποίο αυτοί που χρησιμοποιούν την αυλή του τα απογεύματα την παραδίνουν σ' αυτή την κατάσταση ή ακόμα εκτονώνουν τις φυσικές τους ανάγκες στις πόρτες του;

Γιατί εμάς δε μας αρέσει!

Πρέπει επιτέλους όλοι – δήμος, τοπικές αρχές, χωριανοί και προπάντων τα παιδιά που χρησιμοποιούν την αυλή του σχολείου τα απογεύματα – να αναλάβουν ο καθένας τις ευθύνες του. Το σχολείο είναι ένας χώρος στον οποίο ζουν, μαθαίνουν και παίζουν τα δικά τους παιδιά, τα δικά μας παιδιά, στα οποία αξίζει ένα σχολικό περιβάλλον ασφαλές καθαρό και ευχάριστο!

**ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΤΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ ΤΟΥΣ
ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΟ**

Στα πλαίσια της θεματικής ενότητας «Άνοιξη – Φυτά – Λουλούδια» ασχοληθήκαμε με το φύτεμα. Τα παιδιά έφεραν σπόρους,

λουλούδια, χώμα και γλάστρες. Φυτέψαμε τους σπόρους και τα φυτά και κάθε μέρα παρακολουθούμε την ανάπτυξή τους.

**ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΕΠΙΣΚΕΨΗ ΣΤΗΝ ΕΔΕΣΣΑ
«ΟΙ ΙΠΠΟΤΕΣ ΤΗΣ ΤΗΓΑΝΗΤΗΣ ΠΑΤΑΤΑΣ»**

Την Παρασκευή 5 Απριλίου όλοι οι μαθητές του σχολείου μας παρακολουθήσαμε την παράσταση «Οι ιππότες της τηγανητής πατάτας» στην αίθουσα εκδηλώσεων της νομαρχίας.

Η υπόθεση του έργου:

Το έργο διαδραματίζεται σε μία εποχή όπου τα ρομπότ έχουν καταλάβει εδώ και 180 χρόνια

τη διακυβέρνηση των ανθρώπων και μεταλλάσσουν τους ανθρώπους σε ρομπότ.

Κάποιοι όμως από τους ανθρώπους εξακολουθούν να μην υποτάσσονται σε αυτά τα δεδομένα. Οι δύο πρωταγωνιστές του έργου, ο Φανούρης και ο Πασχάλης, δύο νέοι μηχανικοί, ερωτεύονται τις κόρες του Ρομποτσίφ, αρχηγού των ρομπότ. Και με οδηγό τον έρωτα, καθώς και

τα νέα που μάθανε από τον Γιακουμή τον Μάσα, μάγειρα των ανθρώπων, ξεκινούν το δικό τους αγώνα, κυνηγώντας το όνειρο για τον έρωτα και μια τηγανητή πατάτα.

Μέσα από πολλές ανατρεπτικές συναντήσεις με ανθρώπους και ρομπότ, μέσα από μικρές μάχες, καταλήγουν να συλληφθούν από τα ρομπότ και να οδηγηθούν στο κυβερνείο τους. Εκεί όλα τα ρομπότ μεταλλάσσονται σε ανθρώπους με τη βοήθεια ενός μηχανήματος.

Βασιλείου Ευγενία, Παπαδόπουλος Βαγγέλης, Φαντίδου Νεφέλη – Μαρία (ΣΤ' Τάξη)

* * *

ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΟ ΕΘΝΟΛΟΓΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΕΔΕΣΣΑΣ

Μετά το θέατρο επισκεφτήκαμε το Λαογραφικό Εθνολογικό Μουσείο της Έδεσσας, το οποίο βρίσκεται σε ένα όμορφο διώροφο κτήριο του 1932, δωρεά της οικογένειας Σιβένα (Κώστας & Τάνα Σιβένα), μέσα στην συνοικία Βαρόσι. Εκεί μας ξενάγησε η κυρία Παρασκευή Βούτση σε μια εξαιρετική έκθεση που μας ταξίδεψε στο καθημερινό τρόπο ζωής από τα μέσα του προηγούμενου αιώνα έως την δεκαετία του '50.

Στο ισόγειο και στους δύο ορόφους του Μουσείου μπορεί ο επισκέπτης να γνωρίσει τον τρόπο ζωής, τον πολιτισμό, τα ήθη και τα έθιμα των κατοίκων της πόλης και της ευρύτερης περιοχής.

Αγροτική ζωή, Κτηνοτροφία, Σηροτροφία, Υφαντουργία, Κηροπλαστική αλλά και αστική ζωή της πόλης είναι κάποια από τα θέματα που θα σας κεντρίσουν το ενδιαφέρον, μαζί βέβαια με τις εξαιρετικές τοπικές φορεσιές.

Παρουσιάζεται μία εξαιρετική συλλογή από γυναικείες & ανδρικές φορεσιές (1880-1920)

Παπαθεοδώρου Απόστολος, Σιδηροπούλου Ελισάβετ (ΣΤ' Τάξη)

* * *

Έπαιξαν οι ηθοποιοί: Χρήστος Χατζής, Κατερίνα Γαλανού, Παναγιώτης Αβραμίδης, Ραφαήλ Αβραμίδης, Τάσος Λιότης, Μιχάλης Μερκουλίδης, Βάλια Δαδιώτη, Βάσω Μπλιάγκα, Δημήτρης Ιωάννου, Νίκος Γαλανός, Σοφία Νουσηκύρου, Βασίλης Ίτσου, Σοφία Μπουτάση και Χρήστος Τσαβέας.

Η παράσταση ήταν πολύ ωραία. Μας άρεσαν οι ηθοποιοί, τα κουστούμια τους, τα σκηνικά και επίσης τα τραγούδια που τραγουδούσαν οι ηθοποιοί κατά τη διάρκεια της παράστασης.

Βασιλείου Ευγενία, Παπαδόπουλος Βαγγέλης, Φαντίδου Νεφέλη – Μαρία (ΣΤ' Τάξη)

όπου φαίνεται η διαφοροποίηση των ενδυμάτων της πόλης (αστική ζωή βιομηχανικής πόλης) σε σχέση με αυτές της αγροτικής υπαίθρου. Μακεδονικές (ντόπιες) ενδυμασίες, όπως επίσης Βλάχικες & Προσφυγικές θα προκαλέσουν το ενδιαφέρον σας.

Θεματικές Ενότητες με αντικείμενα από το κύκλο ζωής του ανθρώπου (Γέννηση - Γάμος - Θάνατος) με ιδιαίτερες ενότητες για τα παιχνίδια των παιδιών (σφεντόνες, κότσια, σβούρες, μπίλιες, πάνινες κούκλες, υφαντό σε κεραμίδι) για τις τελετουργίες (μοιρολόγια, βαπτίσεις κ.ά.) αλλά και εργαλεία οικιακής και επαγγελματικής χρήσης από παραδοσιακά επαγγέλματα (πεταλωτής, σιδεράς, χαλκουργός, τενεκετζής, κανατάς κ.ά.), παραδοσιακές φορεσιές, αναπαραστάσεις σκηνών από την καθημερινή ζωή των κατοίκων της πόλης (του 19ου- αρχές 20ου αιώνα) συνθέτουν την συλλογή των εκθεμάτων του μουσείου στους δύο επιπλέον ορόφους του κτηρίου.

**ΕΚΘΕΣΗ ΜΕ ΘΕΜΑ «ΤΑ ΠΡΟΣΩΠΑ ΚΑΙ ΤΑ ΓΕΓΟΝΟΤΑ ΤΗΣ ΑΠΕΛΕΥΘΕΡΩΣΗΣ»
ΣΤΟ ΠΑΡΘΕΝΑΓΩΓΕΙΟ ΤΗΣ ΕΔΕΣΣΑΣ**

Μετά το Λαογραφικό Μουσείο επισκεφτήκαμε την έκθεση με θέμα «Τα πρόσωπα και τα γεγονότα της απελευθέρωσης», στο Παρθεναγωγείο της Έδεσσας.

Η έκθεση, που πραγματοποιήθηκε στα πλαίσια των εορταστικών εκδηλώσεων για τα 100 χρόνια από την απελευθέρωση της Έδεσσας, περιελάμβανε σπάνιο υλικό από το 1860 έως και το 1912. Για πρώτη φορά, εκτίθενται 100 σπάνια έργα, με ειδική εκτύπωση σε καμβά ζωγραφικής, διαστάσεων 0.70 X 1μ. από αυθεντικές φωτογραφίες που, για πρώτη φορά, βλέπουν το φως της δημοσιότητας. Οι επισκέπτες θα γνωρίσουν την ιστορία και τα μέλη του

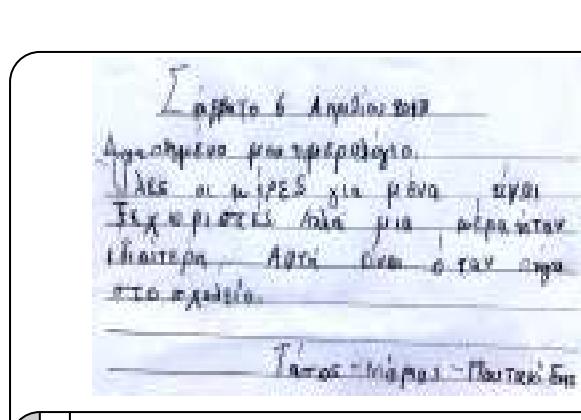
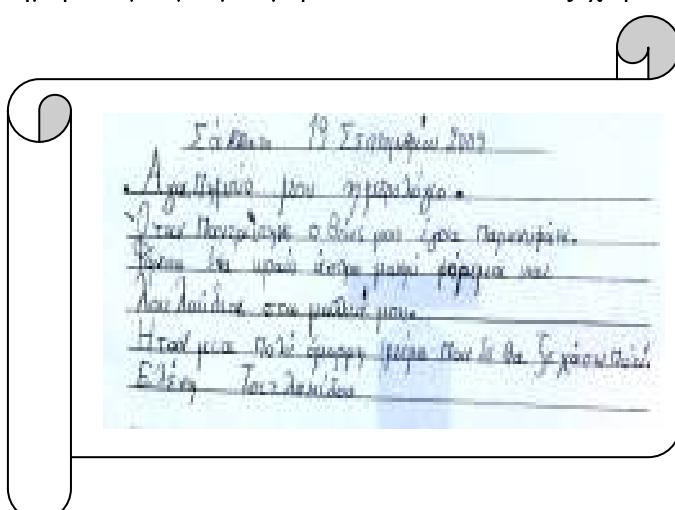
Παπαδόπουλος Λευτέρης, Σεμερτσίδου Ευθυνμία (ΣΤ' Τάξη)

«Φιλεκπαιδευτικού συλλόγου» (1872), τη Βιομηχανική ιστορία, την Οικογένεια του Βαρώνου Οικονόμου, τη Φιλόπτωχο Αδελφότητα Εδέσσης, τον Αναμορφωτικό σύνδεσμο «Ελπίς» με την πρώτη ποδοσφαιρική ομάδα, τα πρόσωπα του Μακεδονικού Αγώνα στην περιοχή μας, την «Επιτροπή Αγώνος», τα πρόσωπα των Εδεσσαίων που φυλακίστηκαν στις 7/10/1912 και, φυσικά, στην ενότητα «Η απελευθέρωση» τις αυθεντικές φωτογραφίες της απελευθέρωσης και τους πραγματικούς ήρωες των γεγονότων της 18ης Οκτωβρίου του 1912.

Στην έκθεση μας ξενάγησε ο νηπιαγωγός κ. Γιώργος Ρουμελιώτης.

Α' ΤΑΞΗ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ

Οι μαθητές και οι μαθήτριες της Α' τάξης στο μάθημα της Γλώσσας έγραψαν στο δικό τους ημερολόγιο για μια μέρα που έκαναν κάτι ξεχωριστό.

Thompson Lake 2013

10/10/2019 7:03:11

Лекция 11. Апрель 2013

Αγελίμη έργων νησιών
Πέραν το μεταφορικό διαγύρισθαν οι αποτελέσματα
με τις πληρες επαγγελματικές και γιάποι.
Υπαρχεια σημειώσεις που διαγύρισθαν
ζετούνται στην Μεσόγειο περιοχή
όπου η αρχιτεκτονική της αντιστοιχεί
με την αρχιτεκτονική της Ελλάδας.

~~Tulipes Australas~~

Figure 11 Appendix

Человек и мор писатель.

κατεβαίνει στην πόλη με την οποία θέλει να γίνεται η πρώτη πόλη της Ελλάδας.

Tuesday 10 April 2100

Αγαπητό μον ημεροδόσιο. Χθες πήγα
με την Κλεούλα στο πατέρι, και είπα
κάτια. Μετά πήγαμε στη γιαγιά μου
και είδαμε για ράντια.
Στην Επιστροφή στη Γαλαξία πάρα πολλά
είχα από δεινά για να βούτηκα.
Μα προς πλάκας.

Σάββατο 6 Απριλίου 2013

Αγαπημένο, μου πιθέρολόγιο σε μπαστίτ
μου για αύριος για πρώτη φορά να
σαπούνω μηχανή πλυστή (μαρε) Στα
Σεβαστινά, αρχή Βέρασα πρώτη φρέσκια
το κρέας. Η απόσταση μεταναστεύει
στην οδό για τη μου επιστροφήνα να μπει
περπατώ σε βράντα γύρων. Ήταν μια
υπέροχη εργασία.
Ανεστρέψαμε

Печать 11 April 2013

Αριστοφάνειον πραγματείο,
πηγή την μέση θεωρίας μεταξύ της
Πύρας και την ακαδημίας και στην βίβλο καθιερώνεται
παρόλον διορθώνεται μεταξύ της Καταληπτικής Αντιρρίου
περίπτωσης. Μεταξύ κάνεται βάση στο Πάρκο
πλήρως πρωτότυπης. Η επιχείρησης φαίνεται στο σημείο
περισσότεροι υπέροχοι.

Πριν δούλου Πετρούλα - Eustathia

Β' ΤΑΞΗ

ΤΙ ΓΙΟΡΤΑΖΟΥΜΕ ΤΟ ΠΑΣΧΑ;

Ο Χριστός ήρθε στη Γη με σκοπό να μας γλιτώσει από τις αμαρτίες μας. Για να γίνει αυτό έπρεπε να σταυρωθεί, να πεθάνει και να αναστηθεί. Με την Ανάσταση του Χριστού περάσαμε σε μια νέα εποχή, την εποχή του λόγου του Κυρίου μας, στην εποχή της

συγχώρεσης των αμαρτιών μας. Αυτό το πέρασμα γιορτάζουμε με το Πάσχα. Άλλωστε στα εβραϊκά η λέξη Πάσχα σημαίνει πέρασμα.

МЕГАЛИ ЕВДОМАЛА

Μεγάλη Εβδομάδα λέγεται η εβδομάδα που αρχίζει από την Κυριακή των Βαΐων και φτάνει μέχρι την Κυριακή του Πάσχα. Λέγεται Μεγάλη, γιατί αυτή την εβδομάδα τιμούμε τα Πάθη του Χριστού. Ο Χριστός θα περάσει από φρικτά βασανιστήρια, δοκιμασίες και εξεντελισμούς που θα τελειώσουν με τη Σταύρωση και την Ανάστασή Του.

Η ΚΥΡΙΑΚΗ ΤΩΝ ΒΑΪΩΝ

Ο Χριστός ήθελε να πάει στα Ιεροσόλυμα να γιορτάσει το Πάσχα. Πήγε πάνω σ' ένα γαϊδουράκι ενώ ο κόσμος, που τον αγαπούσε πολύ, είχε βγει στους δρόμους κρατώντας κλαδιά από φοίνικες και έψαλλε χαρούμενος: «Ωσαννά, ευλογημένος ο ερχόμενος εν ονόματι Κυρίου»

δηλ. «Ας είναι ευλογημένος Αυτός που έρχεται!»

Ο λαός υποδέχεται το Χριστό, γιατί τον έχει στείλει ο Θεός να βασιλεύσει με την αγάπη του στις καρδιές των ανθρώπων.

Ο ΜΥΣΤΙΚΟΣ ΔΕΙΠΝΟΣ

Ο Χριστός και οι Μαθητές του τρώνε για τελευταία φορά μαζί. Ο Χριστός, αφού έπλυνε τα πόδια των μαθητών του, για να τους δείξει ότι ο ένας πρέπει να βοηθάει τον άλλο με αγάπη, τους λέει:

- Απόψε, κάποιος θα με προδώσει.
- Ποιος θα σε προδώσει, Κύριε; τον ρωτούν όλοι ζαφνιασμένοι.
- Αυτός που θα τον δώσω το ψωμί βουτηγμένο στο κρασί, είπε ο Χριστός και το έδωσε στον Ιούδα.

Ο Ιούδας έφυγε αμίλητος. Είχε ήδη πουλήσει το Δάσκαλό του για τριάκοντα αργύρια.

Η ΣΥΛΛΗΨΗ ΤΟΥ ΙΗΣΟΥ

Την ώρα που ο Χριστός προσευχόταν στον κήπο της Γεσθημανής μπήκαν οι Ρωμαίοι

στρατιώτες και τον συνέλαβαν. Τους οδήγησε εκεί ο Ιούδας, που όταν είδε τον Κύριο, τον φίλησε.

Οι στρατιώτες που κρατούσαν τον Ιησού τον περιγελούσαν, τον χτυπούσαν, τον έφτυναν και τον έσυραν τελικά στο δικαστήριο. Εκεί τον ανέκρινε ο Άννας, στη συνέχεια ο Καϊάφας και στο τέλος ο Πιλάτος. Όλοι τον βρήκαν αθώο.

Ο Πιλάτος ρώτησε τότε το λαό:

- Να ελευθερώσω το Χριστό ή το Βαρραβά, το χειρότερο ληστή;
- Το Βαρραβά, απάντησε ο λαός.
- Και τι να τον κάνω το Χριστό; ρώτησε πάλι ο Πιλάτος.
- «Σταύρωσον, σταύρωσον Αυτόν» απάντησε ο λαός.

Και έτσι ο Χριστός καταδικάστηκε σε σταυρικό θάνατο.

Η ΣΤΑΥΡΩΣΗ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ

Οι στρατιώτες μαστίγωσαν τον Ιησού, του φόρεσαν ένα στεφάνι από αγκάθια, του φόρτωσαν ένα βαρύ ξύλινο Σταυρό και ξεκίνησαν για το Γολγοθά.

Εκεί τον σταύρωσαν ανάμεσα σε δύο ληστές. Ο Χριστός ζήτησε νερό και του έδωσαν ξίδι. Κάποιος στρατιώτης τον τρύπησε με τη λόγχη του. Πριν ξεψυχήσει ο Χριστός, είπε «Τετέλεσται» δηλ. όλα τελείωσαν. Τότε έγινε τρομερός σεισμός και πυκνό σκοτάδι σκέπασε τη γη. Όλοι τρόμαξαν και πολλοί πίστεψαν πως πραγματικά ήταν Αυτός ο Υιός του Θεού.

Η ΑΝΑΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ

Μετά τη Σταύρωση, ο Πιλάτος έδωσε την άδεια για να θάψουν τον νεκρό Χριστό.

Στρατιώτες φρουρούσαν τον τάφο για να μην κλέψουν το σώμα οι μαθητές του.

Την Τρίτη μέρα, τρεις γενναίες μαθήτριες του Χριστού, οι Μυροφόρες

ξεκίνησαν, για να αλείψουν το σώμα του Χριστού με άρωμα. Εκεί βρήκαν έναν Άγγελο που τους είπε:

- Μη φοβάστε. Ο Χριστός δεν είναι εδώ. Αναστήθηκε! Πηγαίνετε να το πείτε στους μαθητές του.

* * *

ΗΘΗ ΚΑΙ ΕΩΙΜΑ ΓΙΑ ΤΟ ΠΑΣΧΑ

ΜΕΓΑΛΗ ΠΕΜΠΤΗ

Με ένα κόκκινο πανί που συμβολίζει το αίμα του Χριστού, απλωμένο στο μπαλκόνι ή το παράθυρο, ζεκινούν στην επαρχία τη Μεγάλη Πέμπτη οι προετοιμασίες για τη βραδιά της Ανάστασης, ενώ την ίδια ημέρα οι νοικοκυρές σε όλη τη χώρα βάφουν τα κόκκινα αυγά. Τη Μεγάλη Πέμπτη ζυμώνονται και τα τσουρέκια. Αυτήν την ημέρα οι νοικοκυρές δεν πλένουν, δεν απλώνουν ούτε κάνουν άλλες δουλειές στο σπίτι.

Τη Μεγάλη Πέμπτη στην εκκλησία ψέλνεται η μακρά ακολουθία των Παθών με τα 12 Ευαγγέλια και αναπαριστάνεται ξανά η Σταύρωση. Αφού τελειώσουν τα 12 Ευαγγέλια, κοπέλες αναλαμβάνουν να στολίσουν τον Επιτάφιο με γιρλάντες από λευκά λουλούδια, έτσι ώστε το πρώτι της επόμενης μέρας να είναι έτοιμος να δεχθεί το σώμα του Χριστού κατά την Αποκαθήλωση.

ΜΕΓΑΛΗ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ

Ακόμη και σήμερα σε κάποια χωριά οι κάτοικοι δεν στρώνουν καν τραπέζι τη Μεγάλη Παρασκευή. Δεν τρώνε γλυκά για την αγάπη του Χριστού, που τον πότισαν ξίδι. Ταχινόσουπα.., μαρούλι ή φακές με ξίδι είναι τα συνήθη φαγητά. Κανείς δεν πρέπει να πιάσει στα χέρια του σφυρί ή βελόνι, γιατί θεωρείται μεγάλη αμαρτία. Το βράδυ γίνεται ο Εσπερινός και η περιφορά του Επιταφίου, ο στολισμός και η περιφορά του οποίου είναι το

κυριότερο έθιμο της Μεγάλης Παρασκευής.

Χαρακτηριστικό των παλαιότερων ετών ήταν η ευγενής άμιλλα ανάμεσα στις ενορίες για τον ομορφότερα στολισμένο Επιτάφιο. Πρώτα πήγαιναν τα λουλούδια για το στολισμό του

Οι Μυροφόρες έφυγαν χαρούμενες, γιατί ο Χριστός είχε νικήσει το θάνατο και είχε βγει αληθινός σε ό,τι είχε πει.

Επιταφίου οι ελεύθερες και ύστερα οι παντρεμένες. Από κάτω περνούσαν όλοι από μία φορά, ενώ πίστευαν πως, αν τα ζωηρά παιδιά περάσουν τρεις φορές, θα γίνουν φρόνιμα ... Τρεις φορές έπρεπε να περάσουν και οι άρρωστοι για να αναρρώσουν. Τα λουλούδια που παίρνουν οι πιστοί από τον Επιτάφιο θεωρούνται ευλογημένα και τοποθετούνται στο εικονοστάσι του σπιτιού. Παλιότερα, οι γυναίκες έφτιαχναν με αυτά φυλαχτά για τους ναυτικούς, ενώ ορισμένοι τα χρησιμοποιούσαν και σαν γιατρικό για τον πονοκέφαλο.

Στην περιφορά του Επιταφίου προπορεύεται η μπάντα ή η χορωδία και παίζει πένθιμα εμβατήρια, ακολουθούν οι ιεροψάλτες, ο κλήρος, οι μυροφόρες, τα εξαπτέρυγα, πρόσκοποι και οι πιστοί που ψέλνουν καθ' όλη τη διάρκεια της λιτανείας. Σε όλη τη διαδρομή οι πιστοί ραίνουν τον Επιτάφιο με λουλούδια και αρώματα, κρατώντας αναμμένα κεριά.

ΜΕΓΑΛΟ ΣΑΒΒΑΤΟ

Το Μεγάλο Σάββατο οι πιστοί προετοιμάζονται για το χαρμόσυνο μήνυμα της Ανάστασης.

Το βράδυ της ίδιας ημέρας ο ιερέας φωνάζει το «Χριστός Ανέστη!». Ένα από τα

τελετουργικά στοιχεία της Ανάστασης είναι το αναστάσιμο Φως, με κορυφαία στιγμή την πρόσκληση του ιερέα. «Δεύτε λάβετε Φως». Το Φως αυτό οι πιστοί το μεταφέρουν στα σπίτια τους. Σε κάποιες περιοχές μάλιστα. Θεωρούνταν καλοτυχία να μη σβήσει η λαμπάδα με το Άγιο Φως, μέχρι να φτάσουν οι πιστοί στο σπίτι. Μπαίνοντας «σταυρώνουν» πρώτα το ανώφλι της εξώπορτας, ενώ παλαιότερα ανανέωναν και το φως του καντηλιού και μάλιστα προσπαθούσαν να το διατηρήσουν για πολύ καιρό.

Δ' ΤΑΞΗ

Στα πλαίσια του μαθήματος της Μελέτης και με αφορμή την ενότητα «Ζώα που κινδυνεύουν να εξαφανιστούν» οι μαθητές της Δ' τάξης βρήκαν πληροφορίες για μερικά από αυτά.

Αγριοκάτσικο (*Capra aegagrus cretica*)

Περιγραφή : Έχει τρίχωμα πυκνό και τα αρσενικά έχουν κοκκινωπό χρώμα το καλοκαίρι,

που σκουραίνει το χειμώνα. Κατά μήκος της ράχης υπάρχει μια μαύρη λωρίδα καθώς και στο μπροστινό μέρος των ποδιών. Τα θηλυκά έχουν λίγο πιο ανοιχτό χρώμα χωρίς τις μαύρες λωρίδες. Επίσης τα αρσενικά έχουν γένια και είναι πιο μεγάλα από τα θηλυκά. Κέρατα έχουν και τα δύο φύλα αλλά των θηλυκών είναι μικρότερα. Τα κέρατα έχουν σχήμα ελικοειδές και είναι στο πλάι ισχυρά συμπιεσμένα και λυγισμένα προς τα πίσω και κάτω και συγχρόνως προς τα μέσα. Είναι ζώο πολύ ευκίνητο και μπορεί να περπατά σε εδάφη βραχώδη και απόκρημνα. Είναι ζώο κοινωνικό και ζει σε κοπάδια.

Αναπαραγωγή : Ο αίγαγρος είναι είδος πολυγαμικό. Αν τύχει δύο αρσενικά να θέλουν την ίδια θηλυκιά, πρέπει να χτυπηθούν για την κατάκτησή της. Ζευγαρώνει κατά τον Νοέμβριο. Μετά από 6 μήνες εγκυμοσύνης γεννά 1 μικρό το οποίο μετά από λίγες ώρες μπορεί να ακολουθήσει τη μητέρα του, η οποία σε λίγες μέρες το διδάσκει όλα όσα πρέπει να ξέρει, για να ζήσει σε ένα πολύ δύσκολο έδαφος και φτωχό από τροφή.

Τροφή : Τρώει χόρτα, βλαστούς από θάμνους και φύλλα δένδρων, τα οποία για να φθάσει σηκώνεται στα πίσω πόδια.

Βιότοπος: Ζει σε απόκρημνες βραχώδεις περιοχές. Το χειμώνα κατεβαίνει χαμηλότερα.

Γεωγραφική εξάπλωση : Στην Ελλάδα βρίσκεται μόνο στην Κρήτη. Το κυνήγι του απαγορεύεται αυστηρά, διότι ο πληθυσμός του κινδυνεύει να εξαφανισθεί.

Πηγή:petBirds.gr

Σισούρκα Ιωάννα, Ταφάνι Αλεξάνδρα

* * *

Κρι – Κρι

Το **κρι-κρι** (*Capra aegagrus creticus*), μερικές φορές αποκαλούμενο **κρητική αίγα**,

αγρίμι ή **κρητικό αγριοκάτσικο**, θεωρείται υποείδος του αγριοκάτσικου. Το κρι-κρι είναι ένα μεγάλο οπληφόρο θηλαστικό γηγενές της ανατολικής Μεσογείου το οποίο σήμερα βρίσκεται μόνο στην Κρήτη και τρία μικρά νησάκια κοντά της (νήσοι Δία, Θοδωρού, και Άγιοι Πάντες).

Το κρι-κρι έχει ανοιχτόχρωμη καφέ γούνα με μια πιο σκούρα λωρίδα γύρω από το λαιμό του. Έχει δύο κέρατα τα οποία κατευθύνονται προς τα πίσω. Στο φυσικό τους τόπο είναι ντροπαλά και ξεκουράζονται στη διάρκεια της ημέρας. Αποφεύγουν τους τουρίστες και κάνουν μεγάλα πηδήματα ή ανεβαίνουν απότομες πλαγιές χωρίς πρόβλημα.

Το κρι-κρι δεν θεωρείται αυτόχθον της Κρήτης, αλλά εισήχθη στη Μινωική εποχή. Πάντως, δεν εμφανίζεται πουθενά αλλού και συνεπώς θεωρείται ενδημικό είδος της Κρήτης. Παλιότερα ήταν κοινό σε όλο το Αιγαίο αλλά το τελευταίο του καταφύγιο είναι στις κορυφές των Λευκών Ορέων στη δυτική Κρήτη– ιδιαίτερα σε μία σειρά σχεδόν κατακόρυφων βράχων 900 μέτρων στο φαράγγι της Σαμαριάς.

Το 1960, το κρι – κρι ήταν απειλούμενο είδος με καταγεγραμμένα

λιγότερα από 200. Ήταν η μόνη πηγή κρέατος για τους αντάρτες την εποχή της Κατοχής στον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο. Η απειλή για το κρι-κρι ήταν ο κυριότερος λόγος ανακήρυξης της Σαμαριάς ως εθνικού δρυμού στις αρχές της δεκαετίας του '60. Υπάρχουν σήμερα μόνο περί τα 2.000 ζώα στο νησί και θεωρούνται ακόμα απειλούμενα: τα βοσκοτόπια σπανίζουν και ασθένειες τα προσβάλλουν. Η ανάμειξη με την κοινή αίγα είναι όμως ο μεγαλύτερος κίνδυνος. Το κυνήγι τους απαγορεύεται αυστηρά στο νησί ενώ επιτρέπεται κατόπιν ειδικής αδείας από το δασαρχείο Ηρακλείου στο νησάκι Δία.

Πηγή:Wikipedia

Ορφανίδου Άννα – Μαρία

* * *

Βίδρα

Είναι θηλαστικό, μέλος της οικογένειας των Μουστελιδών (μυιοϊκτίς), τυπικό είδος της βίδρας που χρησιμοποιεί ως ενδιαίτημα το γλυκό νερό. Είναι επίσης γνωστή ως ευρασιαστική βίδρα (ποτάμια), κοινή βίδρα, ή βίδρα του

Παλαιού Κόσμου, αλλά και ως ενυδρίδα. Συγγενεύει με το κουνάβι.

Η ενυδρίδα έχει κορμί μακρύ, ελαστικό και μυώδες, με παχιά γούνα, που κρατα στεγνό το σώμα της. Τα πόδια της είναι κοντά. Η θαλάσσια ενυδρίδα είναι μεγαλύτερη και βαρύτερη. Οι ενυδρίδες κολυμπούν γρήγορα, κουνώντας την ουρά και το ευλύγιστο σώμα τους. Χρησιμοποιούν σαν κουπιά τα πίσω πόδια τους, που έχουν νηκτικές μεμβράνες.

Η διατροφή της συνίσταται κυρίως σε ψάρια, αλλά συμπεριλαμβάνονται επίσης πτηνά έντομα, βάτραχοι και μικρότερα θηλαστικά.

Ζευγαρώνουν οποιαδήποτε στιγμή του έτους μέσα στο νερό. Μετά από περίοδο κύνησης 63 ημερών γεννιούνται 1-4 κουτάβια, εξαρτώμενα από τη μητέρα τους επί ένα περίπου έτος. Το αρσενικό ασχολείται λίγο ή καθόλου με τη φροντίδα των νεογνών.

Η βίδρα κυνηγά συνήθως το βράδυ, ενώ περνά την ημέρα της σε λαγούμι με υποβρύχια είσοδο.

ακτές της θάλασσας.

Αφού ψαρέψει στη θάλασσα, γυρίζει πίσω στα γλυκά νερά για να απελευθερωθεί από το αλάτι που έχει πάνω στο τρίχωμά της.

Το γεγονός ότι η βίδρα τρέφεται με ψάρια έκανε τους ψαράδες να τη βλέπουν με έχθρα και αντιπάθεια, γιατί δεν μπορούν να κατανοήσουν το μεγάλο οικολογικό της ρόλο. Σαν θηρευτής τρέφεται επιλεκτικά μόνο με ηλικιωμένα, άρρωστα και στείρα ψάρια, που δεν ξεπερνούν στις διαστάσεις τα 15 εκ.

Από το δέρμα των ενυδρίδων κατασκευάζονται πολύ ακριβά γουναρικά.

Η βίδρα είναι βιολογικός δείκτης και η παρουσία της σημαίνει υγεία για τους πληθυσμούς των ψαριών και καλή κατάσταση για τον υγρότοπο.

Οι εχθροί της βίδρας είναι ο λύκος, ο λύγκας, οι αετοί και τα ελεύθερα σκυλιά. Ιδιαίτερα οι νεαρές Βίδρες πέφτουν εύκολα θύματα στους παραπάνω εχθρούς. Ωστόσο ο πιο επικίνδυνος εχθρός της ενυδρίδας, είναι ο άνθρωπος. Η καταστροφή και η ρύπανση των υδάτων, η διατάραξη του φυσικού περιβάλλοντος τα μολυσμένα ψάρια, είναι ο κύριος λόγος που οι

ενυδρίδες δεν θα καταφέρουν να φτάσουν σε μεγάλη ηλικία.

Πηγή: Wikipedia και greenapple gr

Παπούτσης Γιώργος

* * *

Ζαρκάδι

Έχει μαύρη μουσούδα, λευκή κάτω σιαγόνα. Το αρσενικό φέρει κέρατα με διακλαδώσεις που πέφτουν κάθε έτος και στη θέση τους φύονται νέα. Γύρω από την ουρά σχηματίζεται ανοιχτόχρωμη κηλίδα.

Είναι το πιο μικρό είδος της οικογένειας των ελαφιδών Έχει μήκος σώματος 1,0-1,4 m, ύψος 68-85 cm, ουρά 2-4 cm και βάρος 15-50 Kgr. Τα αρσενικά ξεπερνούν τα θηλυκά ως προς τη σωματική ανάπτυξη και το βάρος. Τα άκρα των ποδιών καταλήγουν σε οξύληκτες οπλές. Έχει κεφάλι επίμηκες με μαύρο το άκρο του ρύγχους, αντιά μεγάλα και όρθια, τα πίσω άκρα ψηλότερα

από τα μπροστινά.

Το τρίχωμά του το θέρος είναι λείο, κοντό και κοκκινόφαιο, ενώ το

χειμώνα γίνεται μακρύτερο, πυκνότερο και γκριζωπό. Τα κάτω μέρη του σώματος έχουν ανοιχτότερο χρώμα. Η χώρα των γλουτών (κάτοπτρο) είναι λευκή. Εκτός από τον παραπάνω τυπικό χρωματισμό μπορεί να εμφανιστούν και άτομα λευκά ή μαύρα. Οσμοποιοί αδένες υπάρχουν στα μετατάρσια, στο πάνω μέρος της κνήμης και στο μέτωπο.

Τρέφεται κυρίως με γράστες, πόες, βατόμουρα, θάμνους άλλα πλατύφυλλα, όπως σφενδάμια, δρυς, κρανιές, γαύρο κλπ. Δεν παρουσιάζει φλοιοφαγία, όποτε δεν επιφέρει ζημιές στη δασοπονία.

Ζει σε μικρές ομάδες που συνήθως απαρτίζονται από άτομα της ίδιας οικογένειας. Τα αρσενικά κυρίως απαντώνται και μοναχικά. Κατά τη διάρκεια του χειμώνα μπορεί να ενθουσιάσει περισσότερες από μια οικογένειας και να σχηματίσουν μεγαλύτερες ομάδες. Την περίοδο της άνοιξης οι ομάδες χωρίζουν και τα άτομα εγκαθίστανται στην αρχική περιοχή ενδημίας.

Το ζαρκάδι μπορεί να αναπτύξει μεγάλη ταχύτητα αλλά για μικρό χρονικό διάστημα, λόγω της μικρής χωρητικότητας των πνευμόνων του. Επίσης είναι άριστος κολυμβητής.

Γεννάει στα μέσα Μαΐου με μέσα Ιουνίου, συνήθως δύο αλλά μερικές φορές έως και τρία μικρά. Τα νεογνά θηλάζουν λίγες ώρες μετά αφού γεννηθούν. Η μητέρα εγκαταλείπει τα μικρά μέσα στη βλάστηση, για να τραφεί, και επιστρέψει, για να τα θηλάσει. Αν τα μικρά είναι παραπάνω από ένα, τότε τα αφήνει χωριστά. Μετά την ηλικία των 3 εβδομάδων αρχίζουν να

ακολουθούν τη μητέρα τους και να τρέφονται και με φυσική τροφή. Η περίοδος του θηλασμού διαρκεί 2 – 3 μήνες. Συνήθως ζουν μέχρι 8-10 χρόνια. Το μεγαλύτερης ηλικίας ζαρκάδι που έχει παρατηρηθεί ήταν 14 ετών.

Πηγή: www.katakali.net

Ανδρεάδης Άκης

Ε' ΤΑΞΗ

Στα πλαίσια του μαθήματος της Γεωγραφίας γνωρίσαμε την πανίδα της Ελλάδας και γράψαμε για τα ζώα και τα πουλιά που είναι υπό εξαφάνιση. Αναφέρουμε μερικά από αυτά.

ΑΠΕΙΔΟΥΜΕΝΑ ΕΙΔΗ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ...

Κόκκινο Ελάφι (*Cervus elaphus*)

Κάποτε ζόυσε σε ολόκληρη σχεδόν την ηπειρωτική Ελλάδα. Μέσα σε λίγες δεκαετίες οι πληθυσμοί του συρρικνώθηκαν σε τέτοιο βαθμό, ώστε το είδος βρέθηκε στην κατηγορία των «Κινδυνεύοντων» ζώων της χώρας (Το Κόκκινο Βιβλίο των Απειλούμενων Σπονδυλόζωων της Ελλάδας, 1992).

Τσακάλι (*Canis aureus*)

Το τσακάλι μέσα σε λίγα σχετικά χρόνια έφτασε από κοινό είδος να απειλείται με εξαφάνιση στην Ελλάδα. Ήδη η περιοχή εξάπλωσής του έχει συρρικνωθεί σημαντικά σε σχέση με τις αρχές της δεκαετίας του '90.

Δελφίνι

Το δελφίνι είναι αναμφίβολα το αγαπημένο θηλαστικό των ελληνικών θαλασσών. Στη χώρα μας απαντώνται εννέα είδη από ένα σύνολο τριάντα δύο ειδών που παρατηρούνται παγκοσμίως.

Θαλάσσια χελώνα (*Caretta caretta*)

Οι θαλάσσιες χελώνες ξεκινούν την ζωή τους ως έμβρυα σε αυγά που εναποθέτουν οι θηλυκές χελώνες σε αμμώδεις παραλίες. Η θερμοκρασία, καθορίζει το φύλο των νεοσσών στην κάθε φωλιά.

Μαυρόγυπας (*Aegypius monachus*)

Ο Μαυρόγυπας είναι σπάνιο και τοπικό επιδημητικό είδος που έχει χαρακτηριστεί προστατευόμενο καθώς πλέον κινδυνεύει με εξαφάνιση στην Ελλάδα σύμφωνα με το

Κόκκινο Βιβλίο των Απειλούμενων Ειδών της χώρας.

Αγριόγιδο (*Rupicapra rupicapra balcanica*)

Σήμερα στην Ελλάδα υπάρχουν δεκαπέντε μικροί πληθυσμοί, διάσπαρτοι στη Β. και Ν. Πίνδο, στον Όλυμπο, στη Ρούμελη, στη Ροδόπη και σε ορισμένα ακόμα βουνά των συνόρων.

Μεσογειακή φώκια (*Monachus monachus*)

Η μεσογειακή φώκια είναι ένα από τα περισσότερο απειλούμενα με εξαφάνιση θηλαστικά στον κόσμο. Ο μισός εναπομείναντας πληθυσμός της ζει στην Ελλάδα.

Καφέ αρκούδα (*Ursus arctos*)

Η αρκούδα εμφανίστηκε πριν από 35 εκατ. χρόνια και κατάφερε να προσαρμοστεί από τις παγωμένες τούνδρες της Αλάσκας και τις στέπες της Ασίας έως τα ζεστά μεσογειακά δάση της νότιας Ευρώπης.

www.wwf.gr

**Ανθοπούλου Δήμητρα, Σιδηροπούλου
Σταυρούλα, Φαντίδου Χριστίνα**

* * *

Ο Αιγαιόγλαρος

Ο

Αιγαιόγλαρος
μοιάζει με τον
πολύ πιο κοινό
Ασημόγλαρο,
αλλά είναι λίγο
μικρότερος.

Είναι ο πιο
θαλασσόβιος
απ' όλους τους
γλάρους και, σε
αντίθεση με
τον

Ασημόγλαρο, αποφεύγει τα μεγάλα λιμάνια, τους σκουπιδότοπους και την ενδοχώρα, δείχνοντας σαφή προτίμηση στις ερημικές βραχώδεις ακτές. Αυτό βέβαια σημαίνει ότι δεν εκμεταλλεύεται τις άφθονες πηγές διατροφής

που του προσφέρουν οι ανθρώπινες δραστηριότητες. Αντίθετα, η υπεραλίευση των παράκτιων νερών έχει προκαλέσει μείωση της τροφής του, ενώ ο ίδιος δεν έχει εναλλακτικές λύσεις. Η ανθρώπινη ενόχληση στις αναπαραγωγικές αποικίες είναι μία ακόμη σοβαρή απειλή. Έτσι, σήμερα ο Αιγαιογλαρος είναι το πιο σπάνιο θαλασσοπούλι της Ελλάδας και η προστασία του ανάγεται σε θέμα άμεσης προτεραιότητας.

Η Λαγγόνα

Η Λαγγόνα ανήκει μαζί με άλλα 36 είδη στην οικογένεια των Φαλακροκορακίδων. Είναι το μικρότερο σε μέγεθος είδος της οικογένειας,

με μήκος σώματος 45-55 εκ. και άνοιγμα πτερύγων 80-90 εκ.. Το χρώμα του σώματός της είναι μαύρο ενώ του

κεφαλιού της καφετί. Έχει μακριά ουρά και μικρό κεφάλι και ράμφος.

Ζει σε υγροτόπους με στάσιμα ή λίγο ρέοντα ρηχά γλυκά νερά και σπανιότερα, το χειμώνα, σε παράκτιους υγροτόπους. Φωλιάζει κατά αποικίες σε καλαμιώνες ή σε πυκνά δένδρα, μόνο του ή με ερωδιούς, Κορμοράνους, Χουλιαρομύτες κ.ά.. Τρέφεται με μικρά ψάρια και σπανιότερα με μικρά υδρόβια θηλαστικά και καρκινοειδή που πιάνει βουτώντας.

Η Ελλάδα είναι η μοναδική χώρα της Ε.Ε. όπου αναπαράγεται η Λαγγόνα. Ο σημερινός αναπαραγωγικός πληθυσμός υπολογίζεται σε 400 ζευγάρια.

Ο Βασιλαετός

Ο Βασιλαετός είναι ο σπανιότερος αετός της Ελλάδας και ένα από τα σπανιότερα αρπακτικά πουλιά των χωρών της Μεσογείου. Τρέφεται με τρωκτικά, ερπετά και άλλα μικρά ζώα, που πιάνει με τα δυνατά νύχια και το ράμφος του. Κάθε ζευγάρι γεννά 2-3 αυγά. Υπολογίζεται ότι στη χώρα μας υπάρχουν 10 ζευγάρια βασιλαετών, 6 από αυτά στα δάση της ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης.

tosxolikopareaki.blogspot.com

Φαντίδου Χριστίνα

... ΚΑΙ Σ' ΟΛΟ ΤΟΝ ΚΟΣΜΟ

Οι άνθρωποι ζουν σε έναν ξεχωριστό κόσμο, τον όποιο μοιράζονται με πολλά εκατομμύρια αξιοθαύμαστα ζώα. Όπως και οι άνθρωποι έτσι και τα ζώα κατοικούν παντού σε όλο τον κόσμο: σε ερήμους, σε δάση, σε λιβάδια, στα βουνά και φυσικά στους ωκεανούς και γενικά μέσα στο υγρό στοιχείο. Αυτοί οι βιότοποι προσφέρουν στα ζώα οτιδήποτε είναι αναγκαίο για την επιβίωσή τους, δηλαδή: τροφή, νερό, στέγη και ακόμα την ευκαιρία να γνωρίσουν έναν σύντροφο.

Αν και ο πλανήτης μας είναι τεράστιος, πλέον αρχίζει να γίνεται ιδιαίτερα πολυπληθής. Υπάρχουν περισσότεροι άνθρωποι από κάθε άλλη εποχή, οι οποίοι επίσης, όπως και τα ζώα, χρειάζονται όλα τα

απαραίτητα για την επιβίωσή τους. Οι βιότοποι του πλανήτη καταστρέφονται από τον άνθρωπο, με σκοπό να δημιουργηθούν περισσότερες κατοικήσιμες εκτάσεις, ή και καλλιεργήσιμες εκτάσεις. Τα ζώα αρχίζουν να δυσκολεύονται να επιβιώσουν: συνωστίζονται, διώχνονται από τις περιοχές στις οποίες ζουν, γίνονται εμπορικά αντικείμενα και σκοτώνονται για τροφή ή ακόμα και για διασκέδαση. Το αποτέλεσμα αυτής της άσχημης μεταχείρισης είναι πολλά ζώα να κινδυνεύουν να εξαφανιστούν ή άλλα να έχουν ήδη εξαφανιστεί.

Χαρακτηριστικό παράδειγμα ζώου το όποιο πλέον δεν υπάρχει χάρη στον άνθρωπο είναι τα πουλιά νταντά. Οι άνθρωποι χρειάστηκαν μονό δυο αιώνες, για να εξαφανίσουν όλα τα πουλιά νταντά στο νησί του Μαυρίκιου. Αυτά τα μεγαλόσωμα πουλιά τα οποία τρέφονταν με σπόρους και καρπούς δεν είχαν κανέναν εχθρό μέχρι που εμφανιστήκαν οι Ευρωπαίοι με τα τουφέκια τους! Βεβαία δεν γίνεται να κατονομάσουμε όλα τα ειδή των ζώων τα οποία είναι υπό εξαφάνιση αλλά τα πιο τρανταχτά ονόματα είναι τα εξής:

Η λεοπάρδαλη Amur

Ένα πανέμορφο, άγριο αιλουροειδές, που ζει στις ορεινές περιοχές της τάιγκα και σε εύκρατα

δάση στην Κορέα, την βορειοανατολική Κίνα και τη ρωσική Απω Ανατολή. Ένα από τα σπανιότερα αιλουροειδή, αφού υπολογίζεται ότι μόνο 30 – 35 ζώα ζουν στο φυσικό τους περιβάλλον. Αντιμετωπίζει μεγάλο κίνδυνο εξαφάνισης.

Ο ιβηρικός λίγκας

Άλλο ένα άκρως απειλούμενο είδος, του οποίου πατρίδα είναι η Ιβηρική χερσόνησος. Μελέτες που έγιναν το 2005, υπολογίσαν ότι υπάρχουν γύρω στα 100 από τα ζώα αυτά. Απειλείται κυρίως από την καταστροφή των οικοτόπων του, δηλητηρίαση, οδικά ατυχήματα, αδέσποτα σκυλιά και τη λαθροθηρία.

Ο παπαγάλος του Πουέρτο Ρίκο

Το μόνο πουλί που είναι ενδημικό στο αρχιπέλαγος του Πουέρτο Ρίκο. Από το 1994 έχει καταχωρηστεί στην κόκκινη λίστα των απειλούμενων ειδών. Το 2006 υπολογισμοί έδειχναν ότι υπάρχουν 34 – 40 τέτοια πουλιά στο φυσικό τους περιβάλλον και 143 σε αιχμαλωσία.

Ο μαύρος δρυοκολάπτης

Ένα πουλί με μήκος 45 – 47 εκατοστά και άνοιγμα φτερών 64 – 78 εκατοστά. Το ράμφος του είναι 6,2 εκατοστά. Ζει σε δάση σε όλη τη βόρεια Παλαιαρκτική. Είναι πουλί που δεν μεταναστεύει. Είναι ολόμαυρο, εκτός από το κόκκινο στέμμα που έχει στο κεφάλι και που στα αρσενικά είναι πιο έντονο.

Η Βακτριανή καμήλα

Ζει στις στέπες της κεντρικής Ασίας. Έχει δύο καμπούρες στην πλάτη της, σε αντίθεση με

τις απλές καμήλες. Σήμερα υπάρχουν 1,4 εκατομμύρια βακτριανές καμήλες, που οι περισσότερες είναι σε αιχμαλωσία. Σε άγρια κατάσταση υπάρχουν μόνο 800 ζώα (υπολογισμός του Οκτωβρίου 2002).

Η κινέζικη γιγάντια σαλαμάνδρα

Είναι η μεγαλύτερη σαλαμάνδρα στον κόσμο και φτάνει σε μήκος τα 180 εκατοστά. Είναι ενδημικό της Κίνας και άκρως απειλούμενο, λόγω της καταστροφής των ενδιαιτημάτων της.

Ο γορίλλας Cross River

Πατρίδα του τα τροπικά δάση στα σύνορα Νιγηρίας – Καμερούν. Περίπου 280 ζώα ζουν σε άγρια κατάσταση. Η απώλεια των ενδιαιτημάτων και το κυνήγι άγριων ζώων έχουν συμβάλει στην μείωση αυτού του είδους.

Ο κόκκινος λύκος

Ένα είδος που ζει στη Βόρεια Αμερική και το οποίο το 1980 είχε εξαφανιστεί από την άγρια φύση. Τώρα, παρόλο που ο αριθμός τους έχει ξεπεράσει τα 100, θεωρείται ακόμα άκρως απειλούμενο.

Η αντιλόπη Hirola

Ζει σε πεδιάδες στα σύνορα Κένυας και Σομαλίας. Υπάρχουν γύρω στα 500 – 1.200 ζώα στην άγρια φύση και κανένα σε αιχμαλωσία.

Τέλος, στον κόσμο δεν ζούμε μονοί μας αλλά με εκατομμύρια άλλα ζώα. Έτσι πρέπει να τα προστατέψουμε ώστε να διαφυλάξουμε ότι και οι επόμενες γενιές θα καταφέρουν να δουν πουλιά να πετάνε και ψάρια να κολυμπάνε. Δεν είναι κάτι το ακατόρθωτο αλλά, για να το πετύχουμε, χρειάζεται ο καθένας από εμάς να σταματήσει μερικές πράξεις οι οποίες βλάπτουν το περιβάλλον άρα και τα ζώα.

gym-istiaias.eyv.sch.gr

Ανθοπούλου Δήμητρα

ΣΤ' ΤΑΞΗ ΕΡΕΥΝΑ – ΠΟΙΟ ΚΑΤΟΙΚΙΔΙΟ ΠΡΩΤΙΜΑΤΕ:

Στα πλαίσια της ενότητας «Συλλογή και Επεξεργασία δεδομένων» του μαθήματος των μαθηματικών οι μαθητές της ΣΤ' τάξης αποφασίσαμε να κάνουμε μια μικρή έρευνα για το κατοικίδιο ζώο που θα προτιμούσαν για συντροφιά οι μαθητές του σχολείου μας. Αν το ζώο υπήρχε στη λίστα, έβαζαν ένα X στο

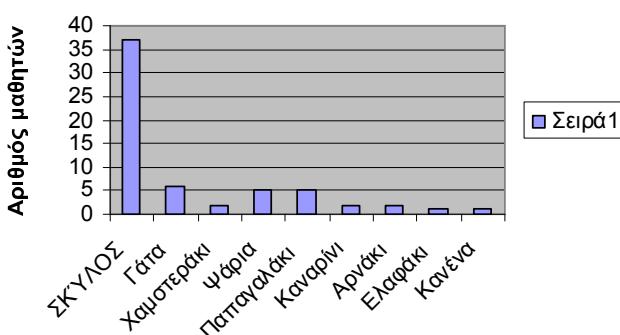
διπλανό κουτάκι. Αν το ζώο δεν υπήρχε στη λίστα, το έγραφαν στο κουτάκι με την ένδειξη ΑΛΛΟ. Αν δεν τους αρέσουν τα ζώα, έβαζαν X στο KANENA. Στην έρευνα συμμετείχαν 61 παιδιά (Α' τάξη: 7, Β' τάξη: 11, Γ' τάξη: 9, Δ' τάξη: 10, Ε' τάξη: 11, ΣΤ' τάξη: 13)

Τις απαντήσεις τους τις επεξεργαστήκαμε, φτιάξαμε διαγράμματα στο Exell και σας

παρουσιάζουμε τα αποτελέσματα.

ΣΥΝΟΛΙΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ	
ΖΩΟ	ΠΡΟΤΙΜΗΣΗ
Σκύλος	37
Γάτα	6
Χαμστεράκι	2
Παπαγαλάκι	5
Ψάρια	5
Καναρίνι	2
ΑΛΛΟ	Αρνάκι (2) ελαφάκι (1)
KANENA	1

Το ζωό που προτιμώ για συντροφία

ΠΡΙΝ ΑΓΟΡΑΣΕΤΕ ΕΝΑ ΚΑΤΟΙΚΙΔΙΟ ΣΚΕΦΤΕΙΤΕ ΤΟ ΔΥΟ ΦΟΡΕΣ ΓΙΑΤΙ....

Ένα κατοικίδιο ζωάκι έχει ανάγκες που δεν μπορούμε να ικανοποιούμε μόνο όταν μας βιολεύει. Αν όλα τα μέλη της οικογένειας απουσιάζουν πολλές ώρες την ημέρα από το σπίτι, ίσως δεν είναι καλή ιδέα να αποκτήσετε ζωάκι. Δεν αρκεί να αφήσουμε νερό και φαγητό, το κατοικίδιό μας δεν είναι ένα παιχνίδι, είναι ένα ζωντανό που χρειάζεται και συντροφιά.

Ένα κατοικίδιο ζώο μέσα στο σπίτι σημαίνει ότι θα πρέπει να αφιερώνετε πολύ χρόνο στην καθαριότητα. Εκτός του ότι πρέπει να φροντίζετε την υγιεινή του ίδιου του ζώου, θα πρέπει καθημερινά να καθαρίζετε την «τουαλέτα» του (και να αλλάζετε την άμμο, αν έχετε γάτα), αλλά και όλο το σπίτι (καναπέδες, χαλιά π.χ.), αφού όλα τα ζωάκια αφήνουν τρίχες. Σκεφτείτε λοιπόν αν όλα τα μέλη της οικογένειας έχουν χρόνο αλλά και διάθεση να μοιραστούν αυτές τις δουλειές.

Το ζωάκι θα σας κοστίσει επίσης και κάποια χρήματα (ανάλογα με το μέγεθος, τις ανάγκες του κλπ.). Δεν θα πρέπει να αμελείτε τις επισκέψεις στον κτηνίατρο όποτε χρειάζεται και θα πρέπει να του παρέχετε την κατάλληλη τροφή (τα υπολείμματα από την πίτσα που παραγγείλατε δεν πιάνουν!) Βεβαιωθείτε λοιπόν ότι πράγματι είστε σε θέση να διαθέσετε το μέρος εκείνο που απαιτείται από τον προϋπολογισμό σας.

lyk-ralleion.att.sch.gr/

* * *

Νόμος «Για τα δεσποζόμενα και τα αδέσποτα ζώα συντροφιάς και την προστασία των ζώων από την εκμετάλλευση ή τη χρησιμοποίηση με κερδοσκοπικό σκοπό»

Παπαδόπουλος Λευτέρης, Σιδηροπούλου Ελισάβετ

www.opengov.gr

Άρθρο 8

Διατήρηση ζώων συντροφιάς σε κατοικίες

1. Επιτρέπεται η διατήρηση σε κάθε κατοικία έως δύο ζώων συντροφιάς. Στις πολυκατοικίες (αποτελούμενες από δύο διαμερίσματα και άνω) επιτρέπεται η διατήρηση έως δύο ζώων συντροφιάς σε κάθε διαμέρισμα, ακόμα και στην περίπτωση που ο κανονισμός της πολυκατοικίας απαγορεύει τη διατήρηση τέτοιων ζώων, με την προϋπόθεση ότι τα ζώα αυτά διαμένουν στο ίδιο διαμέρισμα με τον ιδιοκτήτης τους ή τον κάτοχό τους. Δεν επιτρέπεται η μόνιμη παραμονή των ζώων στις βεράντες του διαμερίσματος, η δε προσωρινή παραμονή τους σ' αυτές τελεί υπό την επιφύλαξη της τήρησης των υγειονομικών διατάξεων και των αστυνομικών διατάξεων περί κοινής ησυχίας

2. Επιτρέπεται η διατήρηση περισσότερων ζώων συντροφιάς στους ανοικτούς χώρους των μονοκατοικιών, με την προϋπόθεση ότι τηρούνται οι κανόνες καλής μεταχείρισης και ευζωίας των ζώων, καθώς και οι ισχύουσες υγειονομικές διατάξεις καθώς και οι αστυνομικές διατάξεις περί κοινής ησυχίας.

3. Στις διπλοκατοικίες, επιτρέπεται με ομόφωνη απόφαση των συνιδιοκτητών, η διατήρηση περισσότερων ζώων συντροφιάς στους ανοιχτούς χώρους, υπό τους όρους της προηγούμενης παραγράφου.

4. Απαγορεύεται η διατήρηση και παραμονή ζώων συντροφιάς σε κοινόχρηστους χώρους της πολυκατοικίας, όπως ιδίως στην πυλωτή, στην ταράτσα, στον ακάλυπτο χώρο, στο φωταγωγό και στον κήπο.

Ε' ΚΑΙ ΣΤ' ΤΑΞΕΙΣ ΠΑΙΖΟΝΤΑΣ ΕΠΙΤΡΑΠΕΖΙΑ ΠΑΙΧΝΙΔΙΑ

ΤΗΝ ΤΕΤΑΡΤΗ 10 ΑΠΡΙΛΙΟΥ ΜΑΖΕΥΤΗΚΑΝ ΟΙ ΜΑΘΗΤΕΣ ΤΗΣ Ε' ΚΑΙ ΣΤ' ΤΑΞΗΣ ΓΙΑ ΝΑ ΠΑΙΞΟΥΝ ΕΠΙΤΡΑΠΕΖΙΑ ΠΑΙΧΝΙΔΙΑ.

ΑΝΤΕ! ΚΑΤΑΛΑΒΑΤΕ;
ΘΕΛΩ ΚΙ ΕΓΩ ΝΑ ΠΑΩ
ΝΑ ΠΑΙΞΩ!

ΠΟΥ ΝΑ ΤΑ
ΘΥΜΑΜΑΙ
ΟΛΑ ΑΥΤΑ!

Ο ΣΤΡΑΤΙΩΤΗΣ ΠΗΓΑΙΝΕΙ
ΜΙΑ Η ΔΥΟ ΘΕΣΕΙΣ
ΜΠΡΟΣΤΑ ΚΑΙ «ΤΡΩΕΙ»
ΔΙΑΓΩΝΙΑ. ΤΟ ΛΑΟΓΟ...

ΚΑΛΑ, ΠΩΣ ΚΑΝΕΙΣ
ΕΤΣΙ! ΕΙΝΑΙ ΠΕΡΙΕΡΓΟ
ΠΑΙΧΝΙΔΙ ΑΥΤΟ ΤΟ
LOGO!

ΣΙΓΑ ΤΑ
ΑΙΜΑΤΑ!

ΘΑ ΣΟΥ ΕΞΗΓΗΣΩ
ΕΓΩ ΠΩΣ ΚΕΡΔΙΖΟΥΝ
ΣΤΟ CLUEDO!

ΘΑ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ
ΕΠΙΤΕΛΟΥΣ; ΤΕΛΕΙΩΝΕΙ
Ο ΧΡΟΝΟΣ!

ΜΠΑ! ΠΡΟΤΙΜΩ ΝΑ
ΦΤΙΑΞΩ ΚΑΤΙ ΜΕ
ΤΗΝ ΠΛΑΣΤΕΛΙΝΗ!

ΚΑΛΑ, ΠΩΣ
ΚΑΝΕΙΣ ΕΤΣΙ;

ΝΑΙ!!!! Σ'
ΕΣΚΕΑ!

ΕΓΩ, ΑΝ ΕΙΧΑ
ΑΥΤΑ ΤΑ
ΛΕΦΤΑ ΣΤ'
ΑΛΗΘΕΙΑ, ΘΑ
ΑΓΟΡΑΖΑ ΤΟ
ΡΙΖΟ!

ΑΓΟΡΑΖΩ ΕΝΑ
ΣΠΙΤΙ ΣΤΟ ΠΑΡΙΣΙ!

ΩΡΑΙΟ ΠΑΙΧΝΙΔΙ,
ΣΤΑΥΡΟ! ΤΙ ΑΕΣ ΝΑ
ΠΑΙΞΟΥΜΕ ΚΙ ΕΜΕΙΣ!

ΕΝΤΑΞΕΙ. ΆΛΛΑ
ΔΕ ΘΑ
ΘΥΜΩΣΕΙΣ, ΑΝ
ΣΕ ΚΕΡΔΙΣΩ!

ΤΙ ΝΑ ΣΟΥ ΠΩ!
ΔΕΝ ΞΕΡΕΙΣ
ΝΑ ΧΑΝΕΙΣ!

ΣΕ ΒΑΡΕΩΘΗΚΑ!
ΟΛΟ ΚΛΕΒΕΙΣ!

ΚΑΛΑ, ΑΥΤΟΙ ΟΙ ΔΑΣΚΑΛΟΙ ΕΙΝΑΙ
ΧΕΙΡΟΤΕΡΟΙ ΚΙ ΑΠΟ ΜΑΣ! ΕΜΑΣ ΛΕΝΕ
ΝΑ ΜΗ ΜΑΛΩΝΟΥΜΕ, ΆΛΛΑ ΑΥΤΟΙ...

Ε' ΤΑΞΗ

Στην ενότητα «Μουσική» του μαθήματος της Γλώσσας μάθαμε: για τις συναυλίες, τα μουσικά όργανα και τα όργανα μιας συμφωνικής ορχήστρας, πώς να απαγγέλουμε και να γράψουμε στίχους, να περιγράψουμε έργα τέχνης, να ζωγραφίζουμε ακούγοντας μουσική, να γράψουμε στίχους βλέποντας διάφορους πίνακες και τέλος για τα είδη της Μουσικής.

Με αφορμή τα παραπάνω αποφασίσαμε να βρούμε πληροφορίες και να γράψουμε για κάθε είδος μουσικής ζεχωριστά στην εφημερίδα του σχολείου μας. στο σημερινό φύλλο η ποπ μουσική.

ΠΟΠ ΜΟΥΣΙΚΗ

Σίγουρα όλοι έχετε ακούσει ποπ μουσική και δεν αποκλείεται να έχετε και κάποιο αγαπημένο τραγούδι. Πρόκειται ίσως για ένα από τα πιο δημοφιλή είδη μουσικής και μάλιστα όχι τυχαία. Αυτός ήταν ο πρωταρχικός στόχος όλων εκείνων που έγραφαν αυτό το είδος: να αγαπηθεί από το κοινό. Το λέει άλλωστε και το όνομά της: ο όρος “ποπ” είναι συντόμευση της λέξης “popular” που σημαίνει δημοφιλής.

Τα πρώτα δείγματα αυτού του είδους άρχισαν να εμφανίζονται τη δεκαετία του 1950, στην Αμερική και το Ηνωμένο Βασίλειο, με σαφείς επιρροές από τη ροκ εντ ρολ μουσική που τότε μεσουρανούσε. Γενικά η ποπ μουσική δανείζεται στοιχεία από άλλα είδη, όπως η jazz μουσική, η country, αλλα και η καθαρά χορευτική (dance).

Παρόλα αυτά, διατηρεί κάποια βασικά χαρακτηριστικά που την κάνουν να ξεχωρίζει από οποιαδήποτε άλλη μουσική.

Βασικά χαρακτηριστικά:

1. τα τραγούδια της ποπ έχουν μικρή έως μεσαία διάρκεια
2. ακολουθούν τη δομή κουπλέ – ρεφρέν
3. έχουν μελωδική μουσική
4. τα κύρια μουσικά όργανα που χρησιμοποιούνται είναι η ηλεκτρική κιθάρα, το μπάσο και η ντραμς
5. στόχος αυτής της μουσικής είναι να είναι ευχάριστη στο αυτί του ακροατή και όχι να εκτιμηθεί για την υψηλή καλλιτεχνική της αξία. Οι μουσικοί της ποπ θέλουν να

δημιουργήσουν μία ελαφριά μουσική, που να αγαπηθεί από τις μάζες και να έχει εμπορική αξία.

Το τελευταίο αυτό χαρακτηριστικό της ποπ μουσικής που αναφέρεται παραπάνω είναι και ο λόγος για τη δριμεία κριτική που ασκήθηκε στο είδος, ότι δεν πρόκειται για τέχνη, αλλά για εμπόριο. Όπως και να ‘χει, η ποπ μουσική κατάφερε να κυριαρχήσει στις Η.Π.Α. και το Ηνωμένο Βασίλειο και μέσα στα χρόνια να εξαπλωθεί σε όλο

τον κόσμο. Αυτό που κάνει εντύπωση είναι ότι πρόκειται για ένα δυναμικό είδος, που δεν σταμάτησε να εξελίσσεται, να απορροφά στοιχεία από άλλα είδη και να μας δίνει συνεχώς νέα αγαπημένα τραγούδια και μοναδικούς μουσικούς, όπως η Μαντόνα, ο Μάικλ Τζάκσον και η Lady Gaga.

www.oikade.gr
Ανθοπούλου Δήμητρα

ΣΤ' ΤΑΞΗ ΘΡΗΣΚΕΙΕΣ

ΟΙ ΜΑΡΤΥΡΕΣ ΤΟΥ ΙΕΧΩΒΑ

Οι Μάρτυρες του Ιεχωβά αποτελούν μια επίσημη χριστιανική θρησκεία με πάνω από επτά εκατομμύρια μέλη σε 236 χώρες.

Βάση της πίστης τους είναι η Αγία Γραφή, αλλά σε αρκετά θέματα διαφέρουν από τις παραδοσιακές Εκκλησίες του χριστιανικού κόσμου. Το ξεκίνημα των Μαρτύρων του Ιεχωβά έγινε πριν από 140 και πλέον χρόνια (1874) στις ΗΠΑ και οι ίδιοι αξιώνουν ότι αποτελούν αναβίωση της πρώτης χριστιανικής Εκκλησίας.

Ονομάζονται Μάρτυρες του Ιεχωβά από τη χρήση του ονόματος του θεού Γιαχβέ. Ιδρυτής της κίνησης υπήρξε ο Τσάρλς Ράσελ.

Ίσως το πιο γνώριμο χαρακτηριστικό τους είναι το δημόσιο κήρυγμά τους, συνήθως από σπίτι σε σπίτι, αλλά είναι επίσης γνωστοί για την άρνηση

Παπαδόπουλος Βαγγέλης, Παπουτσής Γιάννης, Φαντίδης Ιωακείμ

στράτευσης και την άρνηση των μεταγγίσεων αίματος.

Η βασική θεματολογία του κηρύγματός τους είναι ότι σήμερα η άδικη τάξη πραγμάτων βρίσκεται στις «έσχατες ημέρες» της, καθώς σύντομα ο Θεός θα αναλάβει δράση για να τιμωρήσει τους άδικους ανθρώπους και να δώσει αιώνια ζωή στους δίκαιους σε μια παραδεισένια γη.

Πιστεύουν στη μοναδικότητα της Παλαιάς Διαθήκης, αρνούνται την τριαδικότητα του Θεού, τη θεότητα του Ιησού, την αθανασία της ψυχής, τους θεσμούς της, καθώς και τα σύμβολα της πατρίδας τους. Δέχονται μόνο το βάπτισμα. Πιστεύουν ότι ο Χριστός θα βασιλεύει 1.000 χρόνια πριν από τη Δευτέρα Παρουσία και θα ξεχωρίσει τους Μάρτυρες του Ιεχωβά από τους άλλους ανθρώπους.

ΜΕΓΑΛΑ ΕΡΓΑ ΤΟΥ ΑΝΩΡΩΠΟΥ ΜΑΤΣΟΥ ΠΙΤΣΟΥ, Η ΧΑΜΕΝΗ ΠΟΛΗ ΤΩΝ ΊΝΚΑΣ

Το Μάτσου Πίτσου (στη γλώσσα Κέτσουα σημαίνει «αρχαίο βουνό»), βρίσκεται σε υψόμετρο 2430 μέτρων στις περουβιανές Άνδεις. Η δυσπρόσιτη θέση του Μάτσου Πίτσου έκανε πολλούς να πιστέψουν ότι ήταν το τελευταίο καταφύγιο των Ίνκας, στον αγώνα τους εναντίον των Ισπανών. Ωστόσο, παρόλο που οι ακραίες καιρικές και κλιματολογικές συνθήκες δεν είναι χαρακτηριστικό της περιοχής, σε σύγκριση πάντα με το γενικό σύνολο των κορυφογραμμών των Άνδεων, η ανθρώπινη κατοίκηση για μεγάλο χρονικό διάστημα στην πόλη Μάτσου Πίτσου, δεν είναι εφικτή. Αυτός είναι και ο κύριος λόγος που οι αρχαιολόγοι δεν δέχτηκαν ότι αυτή η πόλη αποτέλεσε το τελευταίο καταφύγιο των Ίνκας στη διάρκεια της Ισπανικής κατάκτησης.

Η πραγματικότητα είναι ότι το Μάτσου Πίτσου χτίστηκε το 1460 και χρησίμευε ως αστρονομικό παρατηρητήριο με αρχείο χρονολόγησης, λατρευτικό κέντρο και ως θερινά ανάκτορα των βασιλέων. Η πόλη φαίνεται ότι εγκαταλείφθηκε, όταν ο ηγεμόνας

Βασιλείου Ενγενία, Φαντίδου Νεφέλη- Μαρία

Μάνκο Ίνκα, γνωστός και σαν Μάνκο Καπάκ ο Β', ξεκίνησε τον αγώνα ανεξαρτησίας των Ίνκας από τους Ισπανούς κατακτητές, γιατί, όπως φάνηκε από τα ευρήματα, εκείνη την εποχή στη πόλη χτύπησε μια μεταδοτική ασθένεια. Έκτοτε κανένας δεν αναφέρθηκε σε αυτή τη πόλη, που ταυτίζεται με τη γενέτειρα των Ίνκας στη μυθολογία τους (Τάμπου-Τόκο), και κανένας δεν ξαναπάτησε μέχρι το 1911 που ανακαλύφθηκε.

Η πόλη ανακαλύφθηκε το 1911, στις 24 Ιουλίου, από τον Αμερικανό ιστορικό και αρχαιολόγο Χίραμ Μπίνγκαμ. Σήμερα πολλές εργασίες αναπαλαίωσης και αποκατάστασης έχουν μετατρέψει το χώρο σε ένα πολύ καλά διατηρημένο αρχαιολογικό μνημείο. Το Μάτσου Πίτσου κηρύχθηκε

ως περουβιανό ιστορικό άδυτο το 1981 από τη κυβέρνηση του Περού και από την ΟΥΝΕΣΚΟ (UNESCO) ως Περιοχή Παγκόσμιας Πολιτιστικής Κληρονομιάς το 1983. Είναι επίσης ένα από τα Νέα Επτά Θαύματα του Κόσμου από τις 7 Ιουλίου του 2007.

ΜΥΘΟΙ ΣΤΑ ΠΟΝΤΙΑΚΑ

Ο ΑΣΛΑΝΤΣ, Ο ΛΥΚΟΝ ΚΙ Ο ΑΛΕΠΟΝ

Ο ασλάντς, ο βασιλέας 'ς σα τζαναβάρε, μίαν έτονε άρρωστος και εκείτονε 'ς σο κρεβάτ. Όλεν τα τζανάβαρε επήγαν ειδά ατόν. Έναν ημέραν σίτε ο λύκον επήνεν να ελέπ τον ασλάν εύρεν 'ς ση στράταν τον αλεπόν. Έιπεν ατόν:

- Αϊτε, αλεπέ, πάμε τερούμε ντ' ευτάει ο βασιλέας, άρρωστος εν.

Ατότε είπε ο αλεπόν:

- Δέβα, πασκείντο εν εκείνος απ' εμέν καλλίον και θα πάω 'ς σα ποδάρα τ'; Ας έρται εκείνο 'ς σ' εμά τα ποδάρα.

Χαρεμένος ο λύκον επέγνεν 'ς σην στράταν. Ο αλεπόν πα επήε αποτίσ ατ', να τερεί ντο θα λέει τον ασλάν. Επήεν ο λύκον και εύρεν τον ασλάν. Ο αλεπόν εστάθεν 'ς σην πόρταν και αφοκρούντουν. Ο λύκον εγκάλεσεν τον αλεπόν.

Αλλομίαν, λέει ο ασλάντς το λύκον:

- Ατος ο αλεπόν, πώς είπε για τ' εμέν αοίκον λόγον. Αν ρούζ 'ς σα χέρε μ' εξέρω ντο θ' ευτάγ' ατόν!

Ύστερα εσέβεν επέσ ο αλεπον και επροσκύνησεν τον βασιλέαν.

- Αλεπέ, είπεν ατον, που έσνε ους ατώρα και 'κ' έρθες εράεψες με;

Είπεν ατότε ο αλεπόν:

- Ο θεόν να φυλάτ σε, εγώ ελάσκουμνε τον κόσμο κι εράενα γιατρικόν για τ' εσέν. Όθεν επήγα είπανε με «ο ασλάντς να συρ κι αποτσοχαλίζ έναν λύκον, να εμπάιν 'ς σο πόστν ατ' και ύστερα θα λαρούται».

Αμάν ο ασλάντς έσυρεν κ' εποτσοχάλτσεν το λύκον, εσέβεν 'ς σο πόστν ατ' και ατότε ελαρώθεν. Αλλομίαν ο ασλάντς είπεν:

- Τη σκυλ το γιον το λύκον. Ο αλεπόν ατόσον καλόν εποίκε με και ατός επολέμανεν να ευτάει ατον κακόν!

ΛΕΞΙΔΟΓΙΟ

Ασλάντς = λιονταρί

Τζαναβάρε = άγρια σαρκοφάγα ζώα, από το τζανα - βάριν

Εκείτονε = βρισκόταν, αρχαίο κείμαι

Πασκείντο = μήπως, από πας + ένι + το

Καλλίον = καλύτερο, αρχ. συγκρ. επίθ. καλλιών

Αφοκρούντουν = άκουε, από το αφουκρούμαι, αρχαίο επακρούμαι

Εγκάλεσεν = κατάγγειλε, από το εγκαλώ, αρχαίο εγκαλώ

Εράεψες = έψαξες, από το αραεύω
 Ελάσκουμνε = έκανα βόλτα, από το λάσκομαι
 Αποτσοχαλίζ = κατασπαράξει, το ουσιαστικό
 αποτσιχάλιν
 Πόσντ ατ' = δέρμα του
 Θα λαρούται = θα γιατρεύει, από το λαρούμαι ή
 ιλαρώ [χαροποιώ]

ΤΟ ΛΙΟΝΤΑΡΙ, Ο ΛΥΚΟΣ ΚΙ Η ΑΛΕΠΟΥ

Το λιοντάρι, βασιλιάς στα άγρια ζώα, κάποτε ήταν άρρωστο και ταλαιπωρημένο στο κρεβάτι. Όλα τα ζώα πέρασαν να το δουν. Μια μέρα που ο λύκος πήγε να δει το λιοντάρι συνάντησε στο δρόμο την αλεπού και της είπε:

- Εμπρός, αλεπού, πάμε να δούμε τι κάνει ο βασιλιάς, είναι άρρωστος.

Είπε τότε και η αλεπού:

- Πήγαινε, μήπως είναι καλύτερος από εμένα και θα πάω στα πόδια του; Ας έρθει εκείνος στα πόδια μου.

Χαρούμενος ο λύκος πήγαινε στο δρόμο. Η αλεπού τον ακολουθούσε, για να δει τι θα πει στο

Από το βιβλίο «Ανέκδοτα και μύθοι στην ποντιακή διάλεκτο» του Παύλου Δ. Παλαιολόγου

Σεμερτσίδου Ευθυμία, Σιδηροπούλου Ελισάβετ (ΣΤ' Τάξη)

ΓΙΑΤΙ ΤΟ ΛΕΜΕ;

«Νόστιμον ήμαρ» «Νόστιμο φαγητό»

Για τον Ιθακήσιο βασιλιά τον Οδυσσέα, ο Ομηρος είχε γράψει μ' έναν ξεχωριστό αιθηματισμό, πως μ' όλα τα καλά που συναντούσε στις χώρες που απάντησε στην επιστροφή του από την Τροία, ο πόθος του ήταν πάντα ένας: Να γυρίσει στην πατρίδα του και ν' αγκαλιάσει τη γυναίκα του και το παιδί του. Σε στιγμές απελπισίας, του φτάνει ακόμα να δει έστω και καπνό να ξεπειτέται από κάποιο τζάκι της πατρίδας του κι ας πέθαινε.

Ήταν, λοιπόν, η πιο γλυκιά κι η πιο ευχάριστη για τον Οδυσσέα ημέρα της επιστροφής, το νόστιμον ήμαρ, κατά την Ομηρική διάλεκτο.

«Νόστος = παρά τη συνηθεία γλυκασμός επί των εδεσμάτων ως επί της οίκαδε αναστροφής παρά το της πατρίδος γλυκύ». Να, λοιπόν, πώς βγήκε η λέξη «νόστιμο», που τη μεταχειριζόμαστε στα φαγητά, σήμερα. Ήταν μία επέκταση της ευχαρίστησης στα

(Από το βιβλίο του Τάκη Νατσούλη «Λέξεις και φράσεις παροιμιώδεις»)

Βασιλείου Ευγενία, Βασιλείου Καλλιόπη, Παπαθεοδώρου Απόστολος (ΣΤ' Τάξη)

ΤΟ ΠΑΙΧΝΙΔΟΠΑΡΑΜΥΘΙ ΤΗΣ ΕΙΡΗΝΗΣ

Μια φορά κι έναν καιρό ζούσαν δύο βασιλιάδες, ο Ένας και ο Άλλος, που οι πολιτείες τους ενώνονταν από μια λίμνη. Ο Ένας και ο Άλλος είχαν μεγάλη φιλία, μέχρι που ένα όνειρο την κατέστρεψε και κηρύχτηκε πόλεμος. Τα παιδιά, η Φωτεινή, ο Στράτος, η Βασιλική, ο Φάνης, η Ισμήνη και ο Πέτρος, σκέφτηκαν να κατασκευάσουν ένα παιχνίδι. Έψαξαν υλικά για την κατασκευή του παιχνιδιού σε κασέλες και υπόγεια. Χάραξαν δρόμους, έφτιαξαν

Φαντίδου Χριστίνα (Ε' Τάξη)

λιοντάρι. Πήγε ο λύκος στο λιοντάρι. Η αλεπού έμεινε στην πόρτα και άκουγε. Ο λύκος πρόδωσε την αλεπού. Κάποια στιγμή λέει το λιοντάρι στο λύκο:

- Αντή η αλεπού, πώς είπε για μένα τέτοια κουβέντα. Αν πέσει στα χέρια μου, ξέρω τι θα την κάνω!

Επειτα μπήκε μέσα η αλεπού και προσκύνησε το βασιλιά.

- Αλεπού, της είπε, πού ήσουν τόσο καιρό και δεν μ' έψαξες;

Είπε τότε η αλεπού:

- Ο θεός να σε φυλάγει, γύριζα τον κόσμο κι έψαχνα φάρμακο για σένα. Όπου πήγα με είπαν «το λιοντάρι να κατασπαράξει ένα λύκο, να μπει μέσα στο δέρμα του και έπειτα θα γίνει καλά».

Αμέσως, τότε, το λιοντάρι κατασπάραξε το λύκο, μπήκε στο δέρμα του και έγινε καλά. Έπειτα το λιοντάρι είπε:

- Τον σκυλογιό το λύκο. Η αλεπού τόσο καλό μου έκανε και αυτός προσπαθούσε να της κάνει κακό!

ωραία φαγητά που θα φαινόντουσαν τόσο όμορφα στη γεύση, όσο και στην ψυχή η ημέρα της επιστροφής του ξενιτεμένου στον τόπο του.

* * *

«Οδύσσεια»

Μεταφορικά μια σειρά από περιπέτειες, σαν κι αυτές που μας ιστορεί ο Όμηρος στην «Οδύσσεια», δηλαδή τις περιπέτειες του Οδυσσέα, γυρίζοντας από την Τροία στην Ιθάκη.

* * *

«Πολυμήχανος Οδυσσέας»

Τ' όνομα του ομηρικού ήρωα Οδυσσέα, που «πολλών ανθρώπων ίδεν άστεα και νόον έγνω (είδε τις πόλεις πολλών ανθρώπων και γνώρισε τη σκέψη τους)», (Οδυσ. Α' 3), πήρε τη σημασία του πολυμήχανου, του παμπόνηρου, του πανούργου, του πολυβασανισμένου και κοσμογυρισμένου.

*

*

*

«Λέξεις και φράσεις παροιμιώδεις»)

Βασιλείου Ευγενία, Βασιλείου Καλλιόπη, Παπαθεοδώρου Απόστολος (ΣΤ' Τάξη)

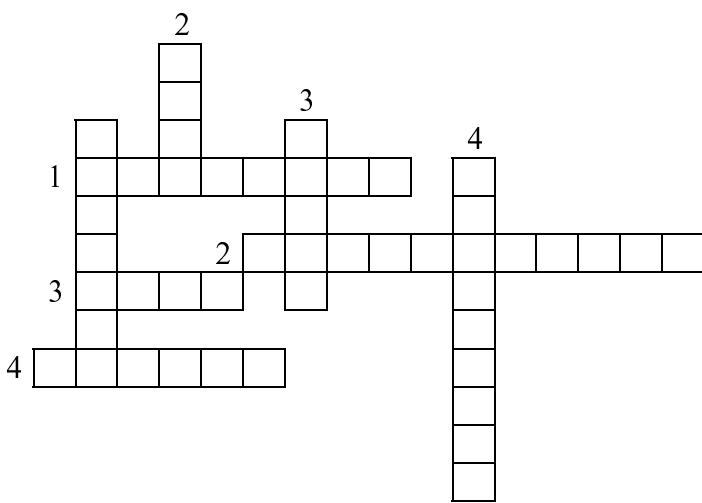
φιγούρες, πολιτείες, πύργους, ώλογα και άλλα. Στη συνέχεια έβαλαν τους κανόνες παρατηρώντας στην πραγματικότητα τις κινήσεις της κάθε φιγούρας. Σε μια συγκέντρωση από την οποία δεν έλειπε κανείς τα παιδιά είπαν ότι δε θέλουν πόλεμο και άρχισαν να εξηγούν το παιχνίδι. Όλοι ενθουσιάστηκαν και αγκαλιασμένοι οι βασιλιάδες έπαιξαν μια παρτίδα. Το όνομα του παιχνιδιού ήταν σκάκι.

ΔΙΑΣΚΕΔΑΣΤΕ ΜΑΘΑΙΝΟΝΤΑΣ
ΒΡΕΙΤΕ ΤΙΣ 15 «ΠΑΣΧΑΛΙΝΕΣ» ΛΕΞΕΙΣ

Λ	Α	Λ	Α	Γ	Ο	Υ	Δ	Α	Κ	Ι	Α
Α	Ρ	Σ	Τ	Β	Ε	Γ	Υ	Λ	Φ	Μ	Θ
Μ	Α	Μ	Π	Ο	Γ	Ι	Α	Ψ	Χ	Ε	Β
Π	Τ	Β	Π	Ο	Φ	Υ	Μ	Σ	Ω	Γ	Α
Α	Π	Ι	Ι	Η	Ξ	Χ	Ω	Τ	Λ	Α	Γ
Δ	Γ	Σ	Τ	Π	Ψ	Σ	Ν	Α	Κ	Λ	Ι
Α	Ζ	Θ	Ρ	Α	Ω	Υ	Ψ	Υ	Ι	Η	Α
Ε	Δ	Η	Ρ	Σ	Τ	Φ	Χ	Ρ	Θ	Ε	Ο
Κ	Κ	Ν	Ξ	Χ	Ψ	Σ	Ζ	Ω	Η	Β	Ξ
Ο	Θ	Ο	Π	Α	Ω	Λ	Ε	Σ	Χ	Δ	Ν
Λ	Ν	Λ	Ρ	Α	Β	Γ	Δ	Η	Α	Ο	Χ
Ι	Κ	Α	Λ	Α	Θ	Α	Κ	Ι	Ι	Μ	Λ
Ο	Β	Ζ	Φ	Χ	Α	Ω	Τ	Ψ	Ρ	Α	Υ
Σ	Ι	Α	Ζ	Ε	Σ	Η	Λ	Τ	Ε	Δ	Φ
Δ	Ε	Ρ	Β	Θ	Ι	Κ	Λ	Υ	Τ	Α	Φ
Z	Κ	Ο	Α	Υ	Γ	Α	Γ	Λ	Ι	Ο	Μ
Η	Α	Σ	Γ	Β	Ε	Ρ	Ο	Κ	Σ	Ξ	Π
Δ	Ω	Ρ	Α	Δ	Ζ	Ν	Μ	Ν	Μ	Ν	Ρ
Α	Κ	Μ	Θ	Π	Η	Ι	Ι	Θ	Ο	Σ	Ξ
Ρ	Λ	Ι	Ε	Π	Ι	Τ	Α	Φ	Ι	Ο	Σ

Παπαδόπουλος Γιώργος - Ραφαήλ (ΣΤ' Τάξη)

ΣΤΑΥΡΟΛΕΞΟ

ΟΠΙΖΟΝΤΙΑ

1. Επάνοδος στη ζωή.
2. Το αρνί το ...
3. Το ψήνουμε το Πάσχα.
4. Μέσα σ' αυτό βάζουμε τα αυγά στο «Βάγιο – Βάγιο».

ΚΑΘΕΤΑ

1. Την κρατάμε την Ανάσταση.
2. Τα βάφουμε το Πάσχα.
3. Πασχαλινό ζώο.
4. Ιερό άμφιο όπου απεικονίζεται η ταφή του Χριστού.

**Φαντίδου Νεφέλη – Μαρία
Χαρατσίδου Σοφία (ΣΤ' Τάξη)**

Η ΑΚΡΟΣΤΙΧΙΔΑ ΤΗΣ ΛΑΜΠΡΗΣ

Το Σάββατο του... πριν από την Κυριακή των Βαΐων.
 Τα βάφουμε το Πάσχα.
 Η Μητέρα του Χριστού.

Γιορτης άνοιξης.
Βγάζουμε το αρνί από τη σούβλα όταν ...
Λέγεται αλλιώς το Πάσχα (αντίστροφα).

Παπαθεοδώρου Απόστολος, Σιδηρόπουλος Μανώλης (ΣΤ' Τάξη)

ΒΡΕΙΤΕ ΤΙΣ ΛΕΞΕΙΣ

N	A	S	A
T	A	H	S

E	I	T	P	Φ
A	O	I	I	S

Παπαδόπουλος Λευτέρης, Φαντίδης Ιωακείμ (ΣΤ' Τάξη)

ΑΝΕΚΔΟΤΑ

- Γιατί οι Πόντιοι συμπαθούν τον Πιλάτο;
  - Γιατί ήταν Πόντιος.
- * * *
- Γιατί οι Πόντιοι ταΐζουν τις αγελάδες με μέλι βραστό;
  - Για να βγάζουν γλυκό και βραστό γάλα.

Βασιλείου Καλλιόπη, Σεμερτσίδου Ευθυμία (ΣΤ' Τάξη)

ΠΑΡΟΙΜΙΕΣ

«Αλάτι πάει στην αλυκή και ξύλα πάει στο λόγγο»

Οι απερίσκεπτοι και ανόητοι κάνουν άχρηστες ενέργειες, που δεν προσφέρουν καμιά εξυπηρέτηση.

* * *

«Γλώσσας μάκρεμα, μναλού λιγόστεμα»

Η φλυαρία είναι το αντίθετο της σύνεσης. Δηλαδή φλυαρία και σύνεση δεν μπορούν να συνυπάρχουν σ' ένα άτομο.

Παπουτσής Γιάννης (ΣΤ' Τάξη)

ΑΙΝΙΓΜΑΤΑ

Μαρούλι σαραντάφυλλο
σαράντα φύλλα να 'χει
και μέσα στην καρδίτσα του
άλλο μαρούλι να' χει.
Τι είναι;

(μαρούλι)

Σ' άσπρο καπακλάκι
δυο λογιών φαγάκι
άσπρο και κίτρινο.
Τι είναι;

(φλαμούλι)

Σιδηροπούλου Ελισάβετ (ΣΤ' Τάξη)

ΑΥΣΕΙΣ ΤΟΥ ΦΥΛΛΟΥ 138

ΒΡΕΙΤΕ ΤΑ 15 ΠΡΟΣΩΠΑ ΤΗΣ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗΣ ΤΟΥ 1821: (ΟΡΙΖΟΝΤΙΑ) ΜΙΑΟΥΛΗΣ, ΚΑΪΡΗ,
ΥΨΗΛΑΝΤΗΣ, ΝΙΚΗΤΑΡΑΣ (ΚΑΘΕΤΑ) ΜΠΟΥΜΠΟΥΛΙΝΑ, ΜΑΥΡΟΓΕΝΟΥΣ, ΚΟΛΟΚΟΤΡΩΝΗΣ,
ΔΙΑΚΟΣ, ΠΑΠΑΝΙΚΟΛΗΣ, ΠΑΠΑΦΛΕΣΣΑΣ, ΑΝΔΡΟΥΤΣΟΣ, ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ, ΜΠΟΤΣΑΡΗΣ, ΞΑΝΘΟΣ,
(ΔΙΑΓΩΝΙΑ) ΚΑΝΑΡΗΣ

ΣΤΑΥΡΟΛΕΞΟ: ΟΡΙΖΟΝΤΙΑ 1. ΜΠΑΪΡΑΜΙ 2. ΜΠΟΤΣΑΡΗΣ 3. ΚΟΛΟΚΟΤΡΩΝΗΣ 4. ΔΙΑΚΟΣ
ΚΑΘΕΤΑ 1. ΧΙΟΣ 2. ΣΟΛΩΜΟΣ 3. ΔΡΑΜΑΛΗΣ 4. ΚΑΝΑΡΗΣ

Η ΑΚΡΟΣΤΙΧΙΔΑ ΤΟΥ «ΕΙΚΟΣΙΕΝΑ»: ΕΥΑΝΘΙΑ, ΙΜΠΡΑΗΜ, ΚΑΝΑΡΗΣ, ΟΜΕΡ, ΣΤΑΥΡΟΣ,
ΙΩΑΝΝΗΣ, ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ, ΝΙΚΗΤΑΡΑΣ, ΑΣΚΕΡΙΑ

ΒΡΕΙΤΕ ΤΙΣ ΛΕΞΕΙΣ: ΠΑΠΑΦΛΕΣΣΑΣ, ΚΟΛΟΚΟΤΡΩΝΗΣ